

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Overzicht van de ontwikkelingen op niveau van de Europese Unie (EU) –
december 2020**

In deze mededeling aan de Vlaamse Regering wordt een overzicht gegeven van de voor Vlaanderen relevante ontwikkelingen in het Europese besluitvormingsproces tijdens de maand november 2020.

1. Discussies in de maand november in de (Europese) Raad

1.1. Respect voor de rechtsstaat hoog op agenda van ministers van Europese Zaken

Tijdens de informele bijeenkomst van de ministers van Europese zaken op 17 november vond de eerste jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat plaats, met bijzondere aandacht voor belangrijke ontwikkelingen in België, Bulgarije, Tsjechië, Denemarken en Estland. Het Duits Voorzitterschap informeerde de ministers over het algemene EU-standpunt en de procedures voor toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië. Het Voorzitterschap wil dat de onderhandelingskaders en de interne regelingen tijdig worden goedgekeurd, zodat – mits aan de voorwaarden is voldaan – de eerste intergouvernementele conferenties met de twee kandidaat-lidstaten nog in 2020 kunnen plaatsvinden. De ministers maakten ook een stand van zaken op van het volgende meerjarig financieel kader (MFK) en het herstelpakket. Op 5 november bereikten het Voorzitterschap en de onderhandelaars van het Europees Parlement een voorlopig akkoord over een nieuw algemeen conditionaliteitsstelsel voor de EU-begroting. De ministers betreuren dat er in het goedkeuringsproces nieuwe hindernissen zijn gerezen, die een tijdige aanneming van het volgende MFK en het herstelpakket in gevaar brengen. Verscheidene sprekers onderstreepten de ernst van de situatie en pleitten voor een verantwoorde benadering vanuit het oogpunt van de tweede golf van de COVID-19-pandemie, waardoor EU-programma's en financiële steun bijzonder belangrijk zijn voor burgers en bedrijven, en voor het economisch herstel.

1.2. EU-leiders bespreken meerjarenbegroting en Brexit

Tijdens een informele bijeenkomst op 19 november hebben de EU-leiders afgesproken de coördinatie over de aanpak van de COVID-19-pandemie verder te versterken. Ze focusten op de wederzijdse erkenning van tests, de inzet van vaccins en een gemeenschappelijke aanpak voor het opheffen van beperkende maatregelen. De Duitse bondskanselier Angela Merkel gaf de leiders een stand van zaken van de discussie na de laatste trilogie met het Europees Parlement over de meerjarenbegroting en het herstelpakket. Hongarije en Polen hebben hun bezwaren uiteengezet tegen de MFK-rechtsstaatverordening. Voorzitter Charles Michel concludeerde dat het EU-Voorzitterschap verder zal zoeken naar een voor iedereen aanvaardbare oplossing. De leiders betuigden hun solidariteit met Frankrijk en Oostenrijk inzake de terroristische aanslagen en spraken af om op de bijeenkomst in december de rol van onlineplatforms nader te bekijken en een strikter kader vast te stellen. Verder gaf de voorzitter van de Europese Commissie een kort overzicht van de laatste stand van zaken van de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk. België benadrukte samen met o.a. Nederland en Frankrijk het belang van het spoedig publiceren van de EU-brede contingency-voorstellen voor het geval er geen tijdig akkoord bereikt wordt.

1.3. Naderende Brexit-deadline zonder doorbraak in de onderhandelingen

In de loop van november werd er intensief verder onderhandeld tussen het Europese en het Britse onderhandelingsteam, afwisselend in Brussel en in Londen. Er werd vooruitgang geboekt in de onderhandelingen over de thema's wetshandhaving en justitiële samenwerking, coördinatie van de sociale zekerheid, handel in goederen en diensten en transport. Voor deze thema's werd ook op gemeenschappelijke teksten gewerkt. Op de drie grote knelpunten in de onderhandelingen - governance, visserij en gelijk speelveld - liepen de gesprekken echter opnieuw vast. De tijd om een akkoord te bereiken en dit ook nog tijdig te kunnen ratificeren binnen de EU wordt steeds beperkter. Vlaanderen blijft ijveren voor een ambitieus akkoord met duidelijke, bindende en afdwingbare afspraken rond een gelijk speelveld en met specifieke aandacht voor de belangen van onze vissers. Echter, gezien de beperkte tijd die nog rest, drong België er samen met een hele reeks andere lidstaten bij de Commissie op aan om zo snel mogelijk contingency-voorstellen te publiceren. Daarnaast zette de Vlaamse overheid haar voorbereidingen en sensibiliseringscampagne over Brexit – welk scenario het ook wordt - intensief verder.

1.4. EU-handelsministers zetten volgende stap in handelsgeschil met VS

Op 9 november kwamen de ministers voor Handel virtueel samen. Tijdens de gedachtewisseling over de lopende herziening van het Europees handelsbeleid stelde Nederland een non-paper voor, mee ondertekend door België, over de promotie van gendergelijkheid in het handelsbeleid. Voorts werden ook de handelsrelaties met China en de VS besproken. Met betrekking tot die laatste belangrijke handelspartner, kondigde de EU aan dat ze uiteindelijk overgaat tot het heffen van tarieven als tegenmaatregel in het kader van het handelsgeschil betreffende de Amerikaanse subsidies aan Boeing. De EU blijft tegelijk een onderhandelde oplossing vooropstellen waarbij beide partijen de tarieven tegen elkaar opheffen. Ten slotte publiceerde de Commissie midden-november het 4^e rapport over de uitvoering van EU-handelsovereenkomsten. Daaruit bleek dat de handel met 65 handelspartners die een akkoord hebben met de EU steeg met 3,4% in 2019. In november werd ook bekendgemaakt dat Flanders Investment & Trade (FIT) de komende twee jaar het voorzitterschap van de European Trade Promotion Organisations' Association (ETPOA) zal bekleden. ETPOA heeft twee doelstellingen, namelijk zorgen voor het beter stroomlijnen van de initiatieven van de Europese Commissie op het vlak van internationalisering van kmo's met de initiatieven van de lidstaten en nauwere samenwerking tussen de nationale organisaties onderling.

1.5. Ministers van Economie en Financiën bespreken bestrijding witwaspraktijken en terrorismefinanciering

De ministers van Economie en Financiën bespraken op 4 november ontwerpconclusies van de Raad over de bestrijding van het witwassen van geld en terrorismefinanciering. Die moeten de Europese Commissie in 2021 een leidraad bieden bij de voorbereiding van wetsvoorstellen over geharmoniseerde regels, toezicht op EU-niveau en een coördinatie- en ondersteuningsmechanisme voor de financiële inlichtingeneenheden van de lidstaten. Tijdens het debat was er brede steun voor de ontwerpconclusies. De Raad noemt hierbij verschillende terreinen waarop de Commissie een harmonisering van de EU-regels via een rechtstreeks toepasselijke verordening zou moeten overwegen. De Raad steunt ook de oprichting van een autoriteit op EU-niveau die rechtstreeks toezicht zou houden op een select aantal meldingsplichtige entiteiten met een hoog risico, en die in bepaalde uitzonderlijke situaties het toezicht van een nationale toezichthouder zou kunnen overnemen.

1.6. Vlaanderen vraagt om aandacht voor moeilijkheden in de varkens- en pluimveesector

Tijdens de informele bijeenkomst van de ministers van Landbouw en Visserij van 16 november werd de huidige situatie op de landbouwmarkten besproken. De meeste sectoren zijn stabiel, al kent de dierlijke sector wel een moeilijk jaar (met name runds-, kalfs- en varkensvlees). Ook de wijnsector heeft zwaar geleden. De ministers bedankten de Commissie voor de inspanningen en de eerder getroffen crisismaatregelen genomen in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, maar waren van mening dat bijkomende maatregelen nodig zijn. Ze gingen in op voor hen belangrijke sectoren. Vanuit Vlaanderen lag de nadruk op de moeilijke situatie in de varkens- en pluimveesectoren. België vroeg om de activering van crisismaatregelen. Verder was Oostenrijk bezorgd om het Mercosur-handelsakkoord, en in het bijzonder om de grote druk ervan op de landbouwsector. De andere delegaties sloten zich grotendeels aan bij de bezorgdheden, al waren er ook ministers die zich specifiek voor het akkoord uitspraken. Verder was de impact van Brexit op de marktsituatie ook een punt van aandacht bij een aantal delegaties.

1.7. Vlaanderen steunt Nagorno-Karabach via het Wereldvoedselprogramma

De ministers van Buitenlandse Zaken bespraken op 19 november de verslechterende situatie en de voortdurende repressie tegen demonstranten in Wit-Rusland, en kwamen overeen om een derde pakket sancties te lanceren. De ministers hadden het ook over de situatie in Nagorno-Karabach. De EU wijst er op dat een oplossing moet worden gevonden voor het conflict, en dat zij bereid is bij te dragen aan duurzame vrede in een cruciale regio in haar nabuurschap. Vlaanderen zal onderzoeken hoe het kan bijdragen aan humanitaire actie en de bescherming en/of heropbouw van erfgoed in de getroffen regio. Vlaanderen besliste alvast om via het Wereldvoedselprogramma humanitaire steun te verlenen. De EU-

buitenlandministers bogen zich verder over de vraag hoe de EU kan helpen bij het verdedigen en moderniseren van het multilaterale stelsel, zodat het de samenwerking inzake mondiale uitdagingen kan versterken en hervormingen kan ondersteunen. Deze besprekingen vormen de basis voor een gezamenlijke mededeling van de Hoge Vertegenwoordiger en de Commissie over het versterken van de bijdrage van de EU aan op regels gebaseerd multilateralisme, die is gepland voor het eerste halfjaar van 2021. Voor een open regio als Vlaanderen is multilateralisme van groot belang, onder meer voor de aanpak van mondiale uitdagingen en voor de bevordering van een (economisch) gelijk speelveld.

1.8. Overleg ministers van Industrie en Interne markt over herstel Europese economie

De ministers van Industrie en Interne Markt hielden op 19 november een beleidsdebat over een optimale benutting van het herstelplan. Ze bespraken hoe de Europese industrie dynamischer, veerkrachtiger en concurrerender kan worden dankzij investeringen in de groene transformatie en een schone industrie. Vlaanderen vestigde de aandacht op de circulaire economie. Een innovatieve industrie met focus op circulariteit is de toekomst. Vlaanderen benadrukte daarnaast ook een aantal belangrijke principes in het debat rond het vermijden van het risico op koolstoflekage. Alleen een uitgebreide effectenbeoordeling kan bepalen welk instrument hiervoor het meest aangewezen is. Deze effectenbeoordeling moet de mogelijke opties onderzoeken die in overeenstemming zijn met de regels van de Wereldhandelsorganisatie en die implementeerbaar, controleerbaar en dus effectief zijn. Vlaanderen verwelkomde dat deze principes zijn opgenomen in de recent aangenomen Raadsconclusies over het Industriebeleid. Voor de volledigheid benadrukte Vlaanderen ook dat om het even welk instrument eveneens voldoende aandacht moet besteden aan exportproducten.

1.9. EU wil een groene toekomst voor de Europese binnenvaartsector

De interministeriële conferentie rond binnenvaart op 20 november werd georganiseerd door het Duits Voorzitterschap met de bedoeling de mogelijkheden aan te tonen die de binnenvaartsector kan bieden voor de vergroening van de transportsector. Er is consensus over het feit dat de binnenvaartsector groot potentieel heeft om bij te dragen aan het bereiken van de Europese klimaatdoelstellingen. Dit potentieel valt vooral te realiseren door een vernieuwing en modernisering van de binnenvaartschepen, een modernere basisinfrastructuur, en door een focus op multimodaliteit voor de toekomst. Alle ministers waren het eens over de nood aan samenwerking met de sector. De sector kan de transitie niet alleen financieren. De Commissie legde daarom de nadruk op enerzijds de mogelijkheden die de HORIZON 2020-programma's bieden, en anderzijds op de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. De Commissie raadt de lidstaten aan voorstellen voor de vergroening van de sector in hun nationale relanceplannen op te nemen. Dit is ook zo voorzien in het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht.

1.10. Vlaamse Regering vraagt specifieke aandacht voor onderwijs en gezondheid binnen Team Europe

Veel ontwikkelingslanden hebben te kampen met een onhoudbare schuldenlast – waaronder bepaalde middeninkomenslanden die nu risico lopen op schuldproblemen – en hebben nog meer te lijden onder de gevolgen van de COVID-19-pandemie. De ministers van Ontwikkelingssamenwerking waren het er tijdens hun bijeenkomst op 23 november over eens dat moet worden voorkomen dat insolvente landen een echte schulden crisis veroorzaken. Voorts bespraken de ministers hoe Team Europe (programma om EU-partnerlanden te steunen bij de bestrijding van de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan) de schuldverlichtingsinspanningen op multilateraal en nationaal niveau het best kan aanvullen. Verder spraken de ministers over de rol van de EU in het internationaal bevorderen van gendergelijkheid en hoe zij kan bijdragen tot het versterken van de positie van vrouwen. Deze gedachtewisseling vond plaats in het kader van een gezamenlijke mededeling over het Genderactieplan (GAP) III: “Een ambitieuze agenda voor gendergelijkheid en versterking van vrouwen in de externe actie van de EU”. De Vlaamse Regering steunt de brede benadering van gender in GAP III en benadrukt het belang van een genderperspectief binnen NDICI (instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking) en Team Europe. In

dit verband vraag de Vlaamse Regering specifiek aandacht voor onderwijs en gezondheid (o.a. seksuele en reproductieve gezondheid en rechten), in het bijzonder voor jonge meisjes.

1.11. Nieuwe investeringsdoelstellingen voor Onderzoek en Ontwikkeling

Na de publicatie van de Commissiemededeling over een nieuwe Europese Onderzoeksruimte voor Onderzoek en Innovatie (O&I), hielden de ministers van Onderzoek op 27 november een beleidsdebat over de in de mededeling voorgestelde investeringsdoelstellingen voor Onderzoek en Ontwikkeling (O&O). De mededeling stelt naast de bestaande doelstelling van 3% van de BBP-investeringen voor O&O, het volgende voor: een doelstelling van 1,25% van de nationale overheidsinspanningen van het BBP in O&O; een doelstelling van 5% van de nationale O&O-uitgaven voor gezamenlijke projecten en Europese partnerschappen; en een doelstelling van 50% toename van de O&O-investeringen voor lidstaten die presteren onder het Europese gemiddelde. In het algemeen hebben de lidstaten hun steun gegeven aan het bestaande streefcijfer van 3%, maar waren de lidstaten verdeeld over de nieuwe doelstellingen die voor sommige lidstaten moeilijk te bereiken zijn op middellange termijn. Wat het Horizon Europa-programma betreft, informeerde het Duits Voorzitterschap dat de triloogonderhandelingen tussen Raad en Europees Parlement nog lopende zijn, maar dat de afronding ervan ook afhankelijk is van een globaal akkoord over het MFK.

1.12. Eurogroep beslist over hervorming van het Europees stabiliteitsmechanisme

De Eurogroep kwam na een jaar stilstand, waarbij voornamelijk Italië diende overtuigd te worden, op 30 november overeen om het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) te hervormen. Daarvoor moet het herziene ESM-verdrag worden ondertekend en geratificeerd. De wijzigingen waarover nu een akkoord is, zullen het ESM meer mogelijkheden bieden. Met de hervorming wordt onder meer een vangnet voor het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds gecreëerd via een kredietlijn van het ESM. De gemeenschappelijke achtervang faciliteert het uitlenen van financiële middelen aan het door de banken gevulde gemeenschappelijk afwikkelingsfonds indien in het fonds onvoldoende middelen resterend voor een eventuele resolutie van een bank. De afspraken over de achtervang zijn onderdeel van de afspraken over het opzetten van de Bankenunie, met gemeenschappelijke regels, gemeenschappelijk toezicht en een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme. De ministers besloten deze "gemeenschappelijke achtervang" al in 2022 van start te laten gaan.

1.13. Europese Onderwijsministers bespreken prioriteiten voor een Europese onderwijsruimte

Op maandag 30 november vond een informele bijeenkomst van de ministers van Onderwijs plaats. Het Duits Voorzitterschap organiseerde een kort herdenkingsmoment voor de recentelijke terreuraanslagen in Frankrijk en Oostenrijk. Als gebaar van Europese solidariteit benadrukte het Duits Voorzitterschap de Europese inzet voor de vrijheid van meningsuiting en de Europese waarden binnen het onderwijs. Centraal op de agenda stond een oriënterend beleidsdebat over de Europese onderwijsruimte. De ministers gaven hun visie hierop, alsook op de meest relevante en strategische doelen en prioriteiten voor de samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding in de komende vijf tot tien jaar. België benadrukte ook enkele voor Vlaanderen belangrijke punten, zoals onderwijsinfrastructuur, de rol van onderwijs en vorming binnen de relance, de digitale transformatie, de versterking van levenslang leren en de aandacht voor de veerkracht van de meest kwetsbare leerlingen en studenten. Ook riep België op tot betere synergiën tussen het Bolognaproces, de Europese onderzoeksruimte en de Europese onderwijsruimte. Het Duits Voorzitterschap gaf een stand van zaken over de schriftelijk aangenomen Raadsaanbeveling over beroepsonderwijs en -opleiding en de Raadsconclusies over digitaal onderwijs. Ook de Erasmus+-onderhandelingen en de maandelijkse COVID-19-bevragingen kwamen beknopt aan bod. Tot slot gaf het inkomend Portugees Voorzitterschap een voorstelling van zijn onderwijsprioriteiten.

1.14. Vlaanderen verwelkomt Raadsresolutie over Europese jeugdwerkagenda

Op 30 november ging een informele bijeenkomst van de ministers van Jeugdzaken door. Het Duits Voorzitterschap gaf uitleg bij de Raadsresolutie omtrent “het kader voor het instellen van een Europese jeugdwerkagenda”. Hiermee is er een kwantumsprong gemaakt voor jeugdwerkontwikkeling in Europa. Vlaanderen zet zich hier al jarenlang voor in en heeft deze resolutie dan ook warm onthaald. Het Voorzitterschap informeerde de ministers over de aangenomen Raadsconclusies over de bevordering van het democratische bewustzijn en de democratische betrokkenheid van jongeren in Europa. Tijdens de bijeenkomst bespraken de ministers ook de belangrijkste uitdagingen waarmee jongeren tijdens de COVID-19-pandemie geconfronteerd worden. In het bijzonder werd ingegaan op mobiliteitsbeperkingen en de impact op uitwisselingen en grensoverschrijdende vrijwilligersactiviteiten. De ministers verwelkomden o.m. de flexibiliteit van het Erasmus+-programma, al vroegen enkele ministers om meer financiële steun uit en meer flexibiliteit bij de uitvoering van Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps. Tot slot stelde het aantredend Portugees Voorzitterschap zijn werkprogramma omtrent jeugdzaken voor.

2. Ontwikkelingen inzake EU-regelgeving

2.1. Voorstellen van richtlijn

Tussen 1 en 30 november 2020 werd één voorstel van richtlijn gepubliceerd. Zie bijlage II.

Dit voorstel behandelt volgende onderwerp:

- het minimumopleidingsniveau van zeevarenden

2.2. Aangenomen richtlijnen

Tussen 1 en 30 november 2020 werden twee aangenomen richtlijnen gepubliceerd. Zie bijlage II.

Deze behandelen volgend onderwerpen:

- gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde wat de identificatie van belastingplichtigen in Noord-Ierland betreft
- opname van isotonitazeen in de definitie van “drug”

2.3. Omzetting EU-richtlijnen in de Vlaamse rechtsorde

In bijlage II gaat een stand van zaken van de omzetting van EU-richtlijnen in de Vlaamse rechtsorde.

2.3.1. *Vlaams scorebord interne markt*

Voor de categorie van “interne markt” richtlijnen publiceert de Europese Commissie tweemaal per jaar een scorebord. Het scorebord van de Europese Commissie is een rapport van de omzettingsprestaties van de 27 lidstaten, met inbegrip van België. Op basis van deze gegevens wordt een “Vlaams scorebord interne markt” samengesteld.

A. Vlaams scorebord december 2020

Het Vlaams scorebord van december 2020 telt 15 “interne markt” richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten. Hier zijn al 9 richtlijnen van omgezet.

B. Vlaams scorebord juni 2021

Het Vlaams scorebord van juni 2021 telt 2 “interne markt” richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten.

C. Vlaams scorebord december 2021

Het Vlaams scorebord van december 2021 telt 5 “interne markt” richtlijnen die Vlaanderen moet omzetten.

2.3.2. *Overige Vlaamse omzettingsdossiers*

Er zijn momenteel geen richtlijnen die niet onder de interne markt vallen die Vlaanderen moet omzetten.

2.4. Stand van zaken inbreukdossiers

De Vlaamse overheid moest in november 2020 nog maatregelen nemen in 16 inbreukdossiers (= de *lopende* inbreukdossiers). Het gaat om:

- 4 inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen
- 12 inbreukdossiers wegens niet-correcte of onvolledige omzetting of toepassing van richtlijnen of andere bronnen van het Europees recht

De Vlaamse overheid was in november 2020 betrokken in 12 inbreukdossiers waarin de nodige maatregelen reeds werden genomen (= de *afgeronde* inbreukdossiers). Het gaat om:

- 7 inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen
- 5 inbreukdossiers wegens niet-correcte of onvolledige omzetting of toepassing van richtlijnen en andere bronnen van het Europees recht

Overzichtstabel - stand van de procedure van de *lopende* inbreukdossiers:

Stand van de procedure	30.11. 2019	31.01. 2020	29.02. 2020	31.03. 2020	30.04. 2020	31.05. 2020	30.06. 2020	31.08. 2020	30.09. 2020	31.10. 2020	30.11. 2020
Ingebrekestellingen	9	11	11	11	12	13	13	12	11	13	14
Met redenen omklede adviezen	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Dagvaardingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eerste veroordeling door het Hof van Justitie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ingebrekestellingen na een eerste veroordeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dagvaardingen na een eerste veroordeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tweede veroordeling door het Hof van Justitie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal aantal inbreukdossiers	10	12	12	12	13	15	15	14	13	15	16

Meer informatie vindt u als bijlage:

BIJLAGE I	Agenda binnen de (Europese) Raad
BIJLAGE II	Ontwikkelingen op het niveau van de omzettingen en inbreuken

Jan JAMBON

Minister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management